

Sygn. akt VI A Ca 1121/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka

Sędzia SO (del.) – Beata Waś (spr.)

Protokolant: – skr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa U. P., B. K. i A. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o stwierdzenie nieważności uchwały, ewentualnie o uchylenie uchwały, ewentualnie o ustalenie nieistnienia uchwały

na skutek apelacji powódek

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 czerwca 2011 r.

sygn. akt III C 1354/10

I uchyła zaskarżony wyrok w zakresie powództwa o unieważnienie ewentualnie o uchylenie uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) i w tej części przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

II oddala apelację w pozostałym zakresie.

Sygn. akt VI A Ca 1121/11

UZASADNIENIE

Powodowie B. K., U. P. i A. B. pozwem z dnia 16 czerwca 2010 r. wnieśli o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli SM (...) w W. z dnia 27.11.2010 r. oraz o zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania. W toku postępowania powodowie zmodyfikowali żądanie wnosząc, w przypadku nie uwzględnienia pierwszego z żądań, o uchylenie ww. uchwały, ewentualnie o ustalenie jej nieistnienia.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo w zakresie wszystkich żądań pozwu oraz orzekł o kosztach procesu obciążając nimi powodów.

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu I instancji zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych.

Powodowie są członkiniami Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. W dniu 22 maja 2010 r. Zebranie Przedstawicieli podjęło uchwałę nr (...) r. w sprawie powołania Komisji Statutowej. Kompetencje tej Komisji określono w § 2 tej uchwały. W dniu 27 listopada 2010 r. Zebranie Przedstawicieli Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. podjęło uchwałę (...), w sprawie uchwalenia statutu Spółdzielni. Zebranie Przedstawicieli w dniu 27 listopada 2010 r. poprzedzone zostało wspólnymi zebraniem Grup Członkowskich Spółdzielni: (...), (...) i (...).

Spór sprowadza się do oceny prawnej działań pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. w związku z trybem uchwalenia Statutu w dniu 27 listopada 2010 r.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd I instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wskazując na treść art. 42 § 2 ustawy prawo spółdzielcze z 16 września 1982 r., jako na *lex specialis* w stosunku do art. 58 k.c. i odnosząc treść w/w przepisu do treści żądania pozwu Sąd Okręgowy uznał, że spor w niniejszej sprawie ogniskował się w zakresie skutku jaki niesie za sobą podjęcie uchwały przez Zebranie Przedstawicieli i uchwalenie nią Statutu spółdzielni po terminie o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873, dalej „zm. u.s.m.”). Wskazując na cel powyższej regulacji, którym w ocenie Sądu Okręgowego jest zniesienie w spółdzielniach mieszkaniowych możliwości zastępowania walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, jeżeli zostanie przekroczona liczba członków określona w statucie (art. 37 § 1 pr. spółdz.), a w konsekwencji również likwidacja w tych spółdzielniach zebrań grup członkowskich (art. 35 § 1 pkt 4 i art. 59 pr. spółdz.), Sąd I instancji uznał, że kwestie intertemporalne zostały uregulowane w przepisach art. 9 zm. u.s.m. Zgodnie z tym przepisem nałożono na spółdzielnię mieszkaniową obowiązek dokonania zmiany jej statutu nie później niż do dnia 30 listopada 2007 r. a także zgłoszenia dokonanych zmian do Krajowego Rejestru Sądowego w ciągu 30 dni od dnia podjęcia uchwały o zmianie statutu, nie później jednak niż do dnia 30 grudnia 2007 r. Natomiast do czasu zarejestrowania zmiany statutu, postanowienia dotychczasowego statutu regulujące funkcjonowanie zebrania przedstawicieli, pozostają w mocy.

Mając na uwadze treść przepisów intertemporalnych, a także normę art. 8³ ust 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych Sąd I instancji uznał, że naruszenie ww. obowiązków przez pozwaną spółdzielnię nie spowodowało sankcji w postaci bezwzględnej nieważności uchwał podejmowanych przez nadal funkcjonujące zebranie przedstawicieli.

Jak wskazał Sąd I instancji z przepisu z art. 8³ ust. 1 u.s.m. nie wynika, że z dniem 1 stycznia 2008 r. zebranie przedstawicieli pozwanej Spółdzielni przestało istnieć jako jej organ. Takie stanowisko pozostawałoby zdaniem Sądu w wyraźnej sprzeczności z art. 9 ust. 2 zm. u.s.m. Powołując się w tym zakresie również na orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 8 stycznia 2010 r., sygn. akt IV CSK 310/09), Sąd I instancji przyjął zatem, że brak było podstaw do uznania zaskarżonej uchwały za nieważną jako podjętą z naruszeniem w/w przepisów, ani też, za podjętą przez organ nieistniejący, a tym samym do stwierdzenia, iż jest to uchwała nieistniejąca, co stanowiło roszczenie ewentualne.

W ocenie Sądu Okręgowego całokształt materiału dowodowego nie dawał także podstaw by przyjąć, że powodowie wykazali, iż zaskarżona uchwała dotknięta była względną nieważnością dającą możliwość do wniesienia powództwa o jej uchylenie w oparciu o art. 42 § 3 cyt. ustawy. Samo wskazanie przez powodów, iż przedmiotowa uchwała nr (...) r. godzi w interesy spółdzielni, a także ma na celu pokrzywdzenie jej członków oraz pozbawienie ich możliwości głosowania nad zapisami Statutu, Sąd Okręgowy uznał za niewystarczające. Tym bardziej, że jak wskazał Sąd z załączonego do odpowiedzi na pozew protokołu Zebrania Przedstawicieli które odbyło się 27 listopada 2010 r. nie wynikało, aby działania pozwanej Spółdzielni pozbawiły członków Spółdzielni możliwości prawa głosowania nad Statutem. Dokonując oceny w tym przedmiocie, Sąd wziął również pod uwagę fakt, że pozwana Spółdzielnia liczy 5 541 członków, a cyt. na wstępie ustawa nałożyła obowiązek uchwalenia nowego Statutu uwzględniającego jej zapisy, w związku z czym nad projektem tego Statutu głosowano na Zebraniach Grup Członkowskich Spółdzielni, które funkcjonują w oparciu o dotychczasowe postanowienia Statutu, co było z kolei zgodne z art. 9 ust. 2 zm. u.s.m.

Zdaniem Sądu powodowie nie zostali pozbawieni prawa głosowania nad zapisami Statutu, a wszelkie wnioski i opinie, w tym zakresie mogły być przez nich kierowane do Komisji Statutowej, która rozpatrywała i opiniowała wnioski zgłaszane do projektu Statutu przez Grupy Członkowskie i członków Spółdzielni. Wszelkie decyzje mające wpływ na zapisy nowego Statutu podejmowało bowiem wyłącznie Zebranie Przedstawicieli, a taki tryb nie naruszał w ocenie Sądu interesów członków Spółdzielni, którzy dodatkowo jak wskazał Sąd I instancji mają również prawo kwestionowania już uchwalonych samych zapisów nowego Statutu na drodze postępowania sądowego związanego z jego rejestracją. Wskazując na zakres kognicji sądu rejestrowego (kontrola formalna obejmująca badanie złożonych dokumentów oraz kontrola merytoryczna obejmująca badanie, czy postanowienia zmienionego statutu są zgodne z przepisami prawa), Sąd Okręgowy wskazał jedynie, że w myśl zapisów nowego Statutu, w jego § 19 - Zebranie Przedstawicieli zostało zastąpione właśnie przez Walne Zgromadzenie jako organ pozwanej Spółdzielni, co pozwoli w przyszłości na prawidłowe funkcjonowanie spółdzielni, umożliwiając wszystkim jej członkom realizację prawa bezpośredniego sprawowania funkcji kontrolnych. Zgodnie z nową regulacją każdy członek spółdzielni będzie miał prawo do osobistego bezpośredniego brania udziału w obradach Walnego Zgromadzenia, zgłaszania projektów uchwał, poprawek do projektów, głosowania nad uchwałami.

Sąd Okręgowy nie podzielił też zarzutu naruszenia trybu uchwalania spornej uchwały dotyczącego prawidłowości samej procedury głosowania wobec nie obsadzenia 11 mandatów na ogólną liczbę 89 mandatów przedstawicieli Zebrania Przedstawicieli, skoro w Zebraniu Przedstawicieli w dniu 27 listopada 2010 r. uczestniczyli i głosowali wszyscy prawidłowo wybrani przedstawiciele.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy wszystkie ewentualne żądania powodów oddalił.

Od powyższego wyroku apelację wnieśli powodowie, którzy zaskarżając przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości zarzucili:

I. Naruszenie prawa materialnego tj.:

1. Art. 9 ust 2 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz zmianie niektórych innych ustaw, poprzez błędną wykładnię i uznanie Zebrania Przedstawicieli za organ spółdzielni mieszkaniowej mogący skutecznie podejmować uchwały obowiązujące wszystkich członków spółdzielni oraz akceptację nie wprowadzenia Walnego Zgromadzenia.

Takie stanowisko Sądu I Instancji w konsekwencji prowadzi do naruszenia:

- art. 42 § 2 i § 3, art. 59 § 1, art. 108 b ustawy Prawo Spółdzielcze;
- art. 9 ust. 1 i art. 12 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniającej ustawę o spółdzielniach mieszkaniowych;
- art. 8³ ust. 1, art. 4 ust 5, art. 6 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych;
- art. 38 kodeksu cywilnego;
- art. 32 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji;

2. Art. 189 k.p.c., poprzez uznanie przez Sąd I Instancji, iż powodowie mogli dochodzić swoich roszczeń poprzez Sąd Gospodarczy, podczas gdy interes prawny powodów do wniesienia sprawy do Sądu Cywilnego, czyli roszczenie o ustalenie nieistnienia skarżonej uchwały wynika m.in. z ustalenia czy Zebranie Przedstawicieli mogło skutecznie podjąć uchwałę.

II. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego.

III. Wyprowadzenie błędnego logicznie wniosku z ustalonych przez Sąd okoliczności, tj. naruszenie art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie oceny niezgodnej z zasadami doświadczenia życiowego i regułami logicznego wnioskowania.

IV. Naruszenie prawa procesowego mogącego mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez nierozpoznanie przez Sąd w ogóle zarzutów odnoszących się bezpośrednio do treści zaskarżonej uchwały, czyli niezgodności zapisów skarżonej uchwały z bezwzględnie obowiązującym prawem.

Podnosząc powyższe skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i unieważnienie uchwały Zebrania Przedstawicieli SM (...) nr (...) z dnia 27 listopada 2010 r, ewentualnie ustalenie jej nieistnienia, ewentualnie o uchylenie w/w uchwały. Nadto w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, a także o obciążenie pozwanej spółdzielni kosztami postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie jedynie w części, w zakresie w jakim prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W pozostałej części apelacja podlegała oddaleniu.

Sąd Apelacyjny, nie znajdując podstaw do uznania słuszności zarzutu błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegającego na sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne jako prawidłowe przyjmuje za własne.

Za bezzasadne należało też zdaniem Sądu Apelacyjnego uznać zarzuty skarżących w zakresie naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego, poprzez ich błędną wykładnię skutkującą uznaniem Zebrania Przedstawicieli za organ spółdzielni mieszkaniowej mogący skutecznie podejmować uchwały obowiązujące wszystkich członków spółdzielni. Jak bowiem wynika z uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 r., sygn. akt III CZP 84/11, „zebranie przedstawicieli członków spółdzielni mieszkaniowej, która nie dopełniła w terminie obowiązków przewidzianych art. 9 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873 ze zm.), pozostało organem spółdzielni na podstawie dotychczasowego statutu.” Jak wskazał Sąd Najwyższy, termin określony w art. 9 ust 2 ustawy zm. u.s.m. do dokonania zmian w statutach spółdzielni mieszkaniowych, polegający na zastąpieniu zebrania przedstawicieli walnym zgromadzeniem ma bowiem jedynie charakter instrukcyjny i jego niezachowanie nie łączy się z żadnymi skutkami o charakterze materialno-prawnym. W konsekwencji, zebrania przedstawicieli pozostają organami spółdzielni, a podejmowane przez nie uchwały należy uznać za istniejące. W tym kontekście zarzut naruszenia art. 9 ust 2 ustawy zm. u.s.m. w zw. art. 8³ ust. 1, art. 4 ust 5, art. 6 ust. 2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, w zw. z art. 59 § 1, art. 108 b ustawy Prawo Spółdzielcze oraz art. 38 k.c., art. 32 ust 1 i art. 2 Konstytucji, okazał się nietrafny.

Z uwagi na powyższe, rozstrzygnięcie Sądu I instancji w przedmiocie jednego z ewentualnych żądań pozwu tj. w przedmiocie ustalenia nieistnienia zaskarżonej uchwały, należy w ocenie Sądu Apelacyjnego uznać za prawidłowe, co z kolei prowadzi do oddalenia apelacji powodów w tym zakresie.

Podzielić także należy stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie oceny zarzutu, że uchwałę podjął organ nieprawidłowo wybrany, albowiem zebranie przedstawicieli nowej kadencji liczyło 84 przedstawicieli, a nie 89 jak wskazywali powodowie. Różnica polegała na zmniejszeniu się ilość mandatów do obsadzenia z uwagi na zmniejszenie się liczby członków spółdzielni, a nadto z uwagi na nieobsadzenie wszystkich mandatów spowodowane brakiem quorum podczas zebrania przedstawicieli niektórych grup członkowskich. Prawidłowo wybranych było więc jedynie 84 przedstawicieli.

Za niezrozumiałe należy z kolei uznać zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 189 k.p.c. Zauważyć trzeba, że wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd Okręgowy nie oddalił żadnego z żądań pozwu z uwagi na brak interesu prawnego powodów w zaskarżeniu przedmiotowej uchwały, a odnosząc się do zakresu kognicji Sądu Rejestrowego wskazał jedynie na

dodatkowe prawo członków spółdzielni do kwestionowania już uchwalonych zapisów nowego Statutu w związku z jego rejestracją.

Zasadny okazał się natomiast zarzut nie rozpoznania przez Sąd I instancji istoty sprawy w zakresie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej uchwały oraz w zakresie żądania jej uchylenia. Za błędne uznać bowiem należy stanowisko Sądu Okręgowego, w którym przyjął on, że spór w niniejszej sprawie ograniczał się jedynie do kwestii oceny prawnej skutków działań pozwanej Spółdzielni w związku z trybem uchwalenia Statutu w dniu 27 listopada 2007 r.

Taka ocena nie odpowiada treści art. 42 § 2 i 3 ustawy Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym, Sąd rozstrzygając zasadność powództwa o unieważnienie bądź uchylenie uchwał Walnego Zgromadzenia /w tym przypadku Zebrania Przedstawicieli/ obowiązany jest ocenić nie tylko formalny tryb podejmowania danej uchwały, ale dokonuje również merytorycznej kontroli jej treści. W przypadku żądania stwierdzenia nieważności uchwały, Sąd winien zatem zbadać czy postanowienia zaskarżonej uchwały są zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast dokonując rozstrzygnięcia w zakresie żądania uchylenia zaskarżonej uchwały, przedmiotem kontroli Sądu Okręgowego powinna być jej zgodność z dotychczasowymi postanowieniami statutu oraz dobrymi obyczajami, a także fakt czy postanowienia spornej uchwały nie godzą w interesy spółdzielni albo nie mają na celu pokrzywdzenia jej członków.

Tymczasem w niniejszej sprawie, z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy poprzestał jedynie na omówieniu przesłanek określonych w art. 42§ 2 i 3 ustawy Prawo spółdzielcze, bez odniesienia treści tego przepisu do zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym w szczególności do treści nowego tekstu Statutu Spółdzielni. Tym samym kwestia merytorycznej kontroli zmian statutu uchwalonych zaskarżoną uchwałą – ich zgodności z przepisami bezwzględnie obowiązującego prawa, chociażby przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, została przez Sąd I instancji całkowicie pominięta.

Sąd Okręgowy w ogóle nie odniósł się też do zarzutów powodów zawartych w punktach 2.1, 2.2, 2.3 pozwu, a dokonana de facto jedynie formalna kontrola podjętej uchwały dotycząca samej procedury głosowania, bez analizy poszczególnych postanowień Statutu Spółdzielni w świetle przesłanek ewentualnego jej uchylenia, nie może być w ocenie Sądu Apelacyjnego uznana za wystarczającą. Brak powyższego elementu /merytorycznej kontroli nowych postanowień statutu w kontekście treści § 2 i 3 art. 42 ustawy Prawo spółdzielcze/ mimo merytorycznych zarzutów powodów w tym zakresie powoduje, że nie można przyjąć, iż doszło do rozpoznania istoty sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2000 r., III CKN 277/00).

Tego rodzaju uchybienie czyni z kolei kontrolę instancyjną w niniejszej sprawie niemożliwą i implikuje przekazanie sprawy w zakresie określonym w punkcie I wyroku, Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd I instancji rozważy zatem w szczególności charakter zmian postanowień Statutu Spółdzielni wprowadzonych zaskarżoną uchwałą, w aspekcie przesłanek określonych w art. 42 Prawa Spółdzielczego, odrębnie dla każdego ze zgłoszonych żądań pozwu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. co do punktu I, oraz na podstawie art. 385 k.p.c. co do punktu II orzekł jak w sentencji.